

Μικρό σημείωμα για τα τραγούδια του παραμυθιού
«Ο Κουφογκαφατζής των Χριστουγέννων»

Σημείωμα για τα 4 τραγούδια

Βασικό μουσικολογικό χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένα τραγούδι κατάλληλο να αποδοθεί σωστά από μικρά παιδιά είναι η μικρή έκταση. Έχω αναφερθεί εκτενέστερα στα δυο προηγούμενα βιβλία της Μαργαρίτας Παπακώστα με τίτλους «Ο Πειρατής της Αγάπης και η Θαλασσονεράιδα»¹ και «Ηχο-Παραμύθια» από τα οποία μπορείτε να αντλήσετε αρκετές λεπτομέρειες καθώς και από το η-βιβλίο (ebook) «Παραδοσιακά τραγούδια για παιδιά»² το οποίο μπορείτε να ανακτήσετε δωρεάν από τις «Εκδόσεις Άρτεμις»

Κάθε ένα από τα 4 τραγούδια αυτού του βιβλίου σχετίζονται με μια ιστορία.

Ο *πρίγκιπας των ονείρων* είναι ένα τραγούδι που έχει σχέση με τον πρίγκιπα των ζωτικών. Η έκταση της μελωδίας μικρή και εκτείνεται σε μια 6η (t, - s)³ σε ένα ανάλαφρο μέτρο των 5/8. Μια καλή προετοιμασία για να αντιληφθούν το μέτρο αυτό τα παιδιά είναι να έχουν προηγηθεί μουσικά παιχνίδια με μια τρισύλλαβη και μια δισύλλαβη λέξη όπου και οι δυο τονίζονται στην πρώτη συλλαβή. Για παράδειγμα «**κ**άστανα **μ**ήλα», «**π**ρίγκιπας **ή**ταν», «**κ**όκκινος **σ**κούφος» ή εκφράσεις όπου ο τονισμός ακούγεται σαν να έχουμε μια λέξη τρισύλλαβη και μια δισύλλαβη όπως «**χ**ιόνι στα **δ**ένδρα». Η αίσθηση του 5σημου (5/8) γίνεται πιο κατανοητή αν χτυπάμε παλαμάκια στην τονισμένη συλλαβή. Προσοχή θα πρέπει να δώσουμε ώστε η κάθε συλλαβή να έχει την ίδια διάρκεια, όλες οι συλλαβές δηλαδή να διαρκούν για παράδειγμα μισό δευτερόλεπτο (μετρονόμος στο 120 κάθε χτύπημα και συλλαβή) ή ένα τρίτο του δευτερόλεπτου (μετρονόμος στο 180)⁴.

Οι *Άσπρες χιονονιφάδες* περιορίζονται μελωδικά και αυτές σε μια 6^η (d – l)⁵ και «χορεύουνε γελάνε σε τρελό ρυθμό» με ένα ανάλαφρο και αλέγκρο⁶ τραγούδι. Ένα τραγούδι το οποίο πολύ εύκολα μπορεί να αποδοθεί από μικρά παιδιά. Σε αυτό τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν χτυπώντας στην εισαγωγή χαμηλόφωνα μεταλλικά όργανα (τρίγωνα, ζίλια) χωρίς κατ' ανάγκη να παίζουν ρυθμικά σχήματα.

Στο τραγούδι *Χριστούγεννα* πάλι και εδώ μελωδική κίνηση 6^{ης} ίδια ακριβώς με τις *Άσπρες χιονονιφάδες* με χαρούμενα συγκοπτόμενα σχήματα που δίνει μια αίσθηση ενός ανάλαφρου χορευτικού καν-καν. Το συγκεκριμένο τραγούδι προσφέρεται και για μορφολογική προσέγγιση αφού ακολουθεί το σχήμα εισΑΒΑΓΑεις δηλαδή εισαγωγή+μελωδία (Α), νέο υλικό (Β), ίδια με την πρώτη μελωδία (Α), άλλο υλικό (Γ), ίδια με την πρώτη μελωδία (Α)+εισαγωγή για τέλος. Προσέξτε το Β που είναι εμπνευσμένο από το «Τρίγωνα κάλαντα» γνωστό χριστουγεννιάτικο αμερικάνικο τραγούδι και το Γ από το «Άγιος Βασίλης έρχεται». Το τραγούδι αυτό καλό είναι να συνοδεύεται από τα ίδια τα παιδιά με τρίγωνα και κουδουνάκια.

¹ <https://ellinoekdotiki.gr/gr/ekdoseis/i/ixo-paramithia-me-tragoudia-kai-drastiriotites>

² <https://ek-artemis.com/product/paradosiaka-tragoudia-gia-paidia-v%ce%84ekdosi-veltio meni/>

³ Σι έως σολ βλ. υποσημείωση 5

⁴ Οι αριθμοί στον μετρονόμο αντιστοιχούν σε χτύπους/λεπτό έτσι έχουμε 60 άρα κάθε χτύπος ένα δευτερόλεπτο, 120 κάθε χτύπος μισό δευτερόλεπτο, 180 κάθε χτύπος 1/3 δευτερολέπτου.

⁵ Ντο έως λα

⁶ Εύθυμο

Μικρό σημείωμα για τα τραγούδια του παραμυθιού
«Ο Κουφογκαφατζής των Χριστουγέννων»

Το τραγούδι *Τα νανάκια του Άη Βασίλη* έχει μερικές ιδιαιτερότητες. Αφενός έχει μελωδική έκταση μεγαλύτερη από τα άλλα και αφετέρου χρησιμοποιεί δύο διαφορετικούς ρυθμούς ως προς το μέτρο, ένα 5σημο (5/8) όπως στο τραγούδι *Ο πρίγκιπας των ονείρων* και ένα 4σημο (4/4) όπως στα τραγούδια *Χριστούγεννα* *πάλι* και *Άσπρες χιονονιφάδες*. Σε σχέση με τη μελωδική έκταση το ρεφρέν που είναι το 5σημο μέτρο, μελωδικά κινείται σε μια 6^η (I-f')⁷ γεγονός που το καθιστά εύκολο ως προς την απόδοση. Το πρώτο μέρος του τραγουδιού (κουπλέ) με τους αφηγηματικούς στίχους που είναι 4σημο όμως έχει έκταση μιας 8^{ης} και σε τέτοιες περιπτώσεις εφαρμόζουμε την τεχνική solo-tutti δηλαδή τα παιδιά τραγουδούν (tutti) μόνο το ρεφρέν που έχει την μικρή έκταση και ο δάσκαλος ή η δασκάλα (solo) το κουπλέ που έχει την μεγάλη έκταση.

⁷ Λα έως φα. Η χρήση σημειογραφίας του «κινητού ντο» έχει την εξής αντιστοιχία:

